

Beperking pgb

De mogelijkheden voor het gebruiken van een persoonsgebonden budget (pgb) in de AWBZ worden beperkt. Het pgb is straks alleen nog bestemd voor mensen met een indicatie voor verblijf ('24-uurszorg'). Wel wordt het pgb wettelijk verankerd.

Achtergrond

Het aantal aanvragen voor een pgb in de AWBZ is de laatste jaren sterk gestegen. Tussen 2005 en 2010 is het aantal budgethouders verdubbeld van 68.000 naar 135.000. Ook de kosten zijn sterk gestegen: van bijna 1 miljard euro in 2005 naar 2,4 miljard in 2010. Daarmee bedragen de kosten voor pgb's ongeveer 20% van de totale kosten AWBZ. Het pgb is momenteel een subsidieregeling met een jaarlijks maximum. In 2010 werd een 'pgb-stop' ingesteld: mensen konden pas in het volgende kalenderjaar een nieuwe aanvraag indienen.

Beperking pgb

Het ministerie van VWS wil het pgb-gebruik in de AWBZ beperken door alleen een pgb toe te kennen aan mensen met een indicatie voor verblijf of 24-uurszorg. Daarmee komen alleen cliënten in aanmerking die anders van intramurale zorg (in een instelling) gebruik zouden maken, ongeveer 10% van de huidige gebruikers. Voor nieuwe aanvragen zou deze maatregel in 2012 moeten ingaan en voor bestaande pgb's in 2013.

Veel pgb-gebruikers zetten het budget in voor begeleiding. Omdat begeleiding verdwijnt uit de AWBZ leidt dit tot een verdere beperking van het gebruik van pgb's (zie ook de aparte sheet over decentralisatie van begeleiding).

In de Wmo verdwijnt waarschijnlijk de plicht om individuele voorzieningen ook in de vorm van een pgb aan te bieden. Voor cliënten die het pgb verliezen en voor wie Zorg in Natura geen passende oplossing biedt wordt een 'vergoedingsregeling persoonlijke zorg' ingesteld. Tot slot wordt het pgb in de Awbz wettelijk vastgelegd. Gebruikers van de pgb krijgen meer zekerheid over het behoud van hun pgb en krijgen niet meer te maken met pgb-stops.

Aantal pgb-gebruikers in Overijssel

In Overijssel waren er op 1 januari 2011 ca. 6.700 AWBZ-gebruikers met (een voorkeur voor) een pgb. Daarnaast waren er in Overijssel ongeveer 1.300 mensen met zowel een pgb als Zorg in Natura.

Volgens landelijke schattingen heeft ongeveer 90% cliënten met een pgb geen verblijfsindicatie. Dit zou betekenen dat zo'n 7.000 pgb-gebruikers in Overijssel geen pgb meer zullen krijgen.

	pgb	ZIN + pgb	Totaal		pgb	ZIN + pgb	Totaal
Almelo	869	98	967	Oldenzaal	166	30	196
Borne	99	17	116	Olst-Wijhe	61	14	75
Dalfsen	120	23	143	Ommen	69	17	86
Deventer	519	101	620	Raalte	145	33	178
Dinkelland	91	31	122	Rijssen-Holten	189	43	232
Enschede	1.247	188	1435	Staphorst	80	21	101
Haaksbergen	126	23	149	Steenwijkerland	206	43	249
Hardenberg	320	105	425	Tubbergen	88	22	110
Hellendoorn	140	20	160	Twenterand	167	41	208
Hengelo	553	109	662	Wierden	76	12	88
Hof van Twente	169	47	216	Zwartewaterland	88	35	123
Kampen	258	74	332	Zwolle	713	114	827
Losser	117	25	142	Totaal	6.676	1.286	7.962

Kostenbesparing?

De aannames is dat een groot deel van de mensen die geen gebruik meer kunnen maken van het pgb een groter (onbetaald) beroep zal doen op vrienden en familie. Ook kunnen zij de overstap maken naar zorg in natura en thuiszorgdiensten. Het is echter onduidelijk welke keuze de huidige gebruikers daadwerkelijk zullen maken en dus welke besparing deze maatregel maatregelen oplevert. Het ministerie van VWS hoopt op basis van aannames een besparing te boeken van ongeveer 900 miljoen in 2015. Volgens de organisatie van pgb-houders Per Saldo leidt de maatregel juist tot een stijging van de AWBZ-kosten met 254 miljoen. Een besparing in de AWBZ kan in ieder geval tot hogere kosten in andere voorzieningen leiden, bijvoorbeeld door een stijging van aanvragen in de Wmo of de Wajong.

Voorbeelden

Het pgb in de AWBZ wordt voor heel verschillende functies ingezet: begeleiding, verzorging, verpleging. Hieronder een aantal voorbeelden uit de praktijk:

Casus 1 (Verpleging)

Pieter en Mark zijn twee broers van tien en elf jaar. Ze hebben allebei autisme met bijkomende gedragsproblemen. Beide jongens hebben overaangepast gedrag wat betekent dat ze alle indrukken en prikkels pas in de vertrouwde thuissituatie uitten en daar 1 op 1 begeleiding nodig hebben. Zorg door instellingen is uitgesloten omdat ze niet met veranderingen kunnen omgaan, laat staan de wisselingen van personeel binnen de instellingen. Al jaren maakt het gezin gebruik van het pgb, waardoor de broers gewoon thuis kunnen wonen. De moeder en de pgb-medewerker hebben hun baan binnen een zorginstelling opgegeven om met een pgb de complexe zorg te bieden aan de jongens.

Casus 2 (Begeleiding groep)

Evert krijgt op 65-jarige leeftijd een herseninfarct waardoor hij rechtszijdig verlamd raakt, afasie krijgt en doof wordt. Evert was altijd bezig en actief in vrijwilligerswerk. Hij kwam op een activiteitencentrum terecht waar hij verloren ging in de massa. De drukte van door elkaar pratende mensen kwam bij hem als mokerslagen binnen. Evert maakte vroeger zelf meubels en moest nu allemaal knutselstukjes maken. Hij werd daardoor depressief. Toen hoorde zijn vrouw van een houtwerkplaats, waar men terecht kon met een pgb. De houtwerkplaats is met niet meer dan vijf cliënten tegelijk erg kleinschalig. Een uitkomst! Hij maakt er prachtige dingen en krijgt mee wat er verteld wordt. Daardoor kan hij nu ook de antidepressiva afbouwen.

Gevolgen 'Beperking pgb'

Gevolgen voor gemeenten	Een deel van de cliënten die het pgb verliezen zal een beroep doen op de Wmo, zeker wanneer het om begeleiding gaat. Waarschijnlijk verdwijnt de huidige 'plicht' in de Wmo om naast een voorziening in natura een pgb te bieden. Een gemeente kan in de Wmo ondersteuning in de vorm van een pgb blijven bieden.
Gevolgen voor cliënten	Cliënten zonder verblijfsindicatie verliezen hun pgb, een deel van de cliënten zal dus alsnog een verblijfsindicatie (ZZP) proberen aan te vragen. Andere cliënten kunnen afhankelijk van hun zorgvraag, gebruik maken van Zorg in Natura, de 'vergoedingsregeling persoonlijke zorg' of de Wmo (met de mogelijkheid voor een Wmo-rgb). Cliënten met een verblijfsindicatie houden het pgb en krijgen meer zekerheid.
Gevolgen voor zorgaanbieders	Zorgaanbieders die vooral gefinancierd worden uit het pgb verliezen een deel van hun 'klanten'. Een zorgaanbieder kan in plaats daarvan flexibele Zorg In Natura bieden, daarvoor is het echter noodzakelijk dat de zorgaanbieder een contract sluit met het zorgkantoor.
Gevolgen voor mantelzorgers	Mantelzorgers van cliënten met een pgb zonder verblijf verliezen die mogelijkheid om een (deel van) hun zorg betaald te krijgen. Als een cliënt kiest voor zorg in natura kan alleen nog gebruik gemaakt worden van personen/organisaties die een contract hebben gesloten met het zorgkantoor. Mantelzorgers van mensen die een pgb hebben én een verblijfsindicatie krijgen (meer) zekerheid dat ze hun zorg betaald kunnen blijven geven.